

Església de Sant Pere de Rubí

Rubí

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Pça. del Doctor Guardiet, nº 4 i 5., 08191-RUBÍ
Emplaçament: Al centre del barri de la Sagrera

Coordenades:

Latitud: 41.49202
Longitud: 2.03028
UTM Est (X): 419054
UTM Nord (Y): 4593832

Classificació

Número de fitxa: 08184-67
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Antic Romànic Modern
Segle: X
Autor de l'element: Reforma 1884. Antoni Casademunt
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: Amb motiu de les obres a celebrar amb vistes a la celebració del Mil·lenari de Rubí l'any 1986, figurà, ordenat amb el número 5, dins el Pla Especial i Catàleg de Patrimoni Arquitectònic de Rubí, i inclosa dins del règim especial, a fi de que les obres que s'efectuessin assegurin la conservació de la identitat de tota l'estructura en la seva evolució històrica. Després d'aquestes actuacions, s'assenyala que l'església entraria definitivament dins l'aplicació del Pla Especial del mateix Catàleg (PLA, s.d.).

Protecció: Legal
Observacions protecció: PECPAR - Fitxa núm. 5
Accés: Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat: Privada
Titular: Parròquia de Sant Pere de Rubí, Pca- Dr. Guardiet, 9 08191-936991205

Fitxes associades:

Descripció

L'església té una planta complexa resultat de la seva llarga història constructiva. Va existir una fase pre-romànica al temple de la que només resten alguns elements solts, com el capitell - mènula de la finestra de la façana de ponent, datable cap el segle X, (CASTELL, s.d; JORBA, 1989) i amb paral·lels a tots els temples pre-romànics de la rodalia (JORBA, 1989; MARGENAT, 1985d). Es tracta d'una mostra d'art provincial no enquadrable a cap gran taller artístic del moment (JORBA, 1989) així com també el capitell i mènula figurada encastats al campanar i les tombes antropomòrfiques aparegudes al subsòl del temple, l'any 1927. La construcció romànica sembla que corresponia a un temple orientat d'oest a est amb planta de creu llatina amb transepte i absis i volta de canó. D'aquesta construcció resta la portalada, el vestíbul i la volta fins el transepte. De tota manera hi ha dues fases romàniques: la primera (de finals del segle XI o inicis del XII) és la que configura la façana amb una decoració d'arquacions cegues sobre mènules decorades (CASTELL, s.d) i bandes llombardes als laterals, detectades per Serra i Roselló el 1947 (MARGENAT, 1985d; 1995). Al centre hi ha una finestra amb l'element prerromànic i una columneta de marbre blanc amb decoració d'estries helicoides de datació romana. El segon moment romànic (de mitjan segle XIII) està format per l'accés al temple amb una arquivolta decorada, com els capitells amb decoració floral. Fou continuada el segle XV amb la desaparició de l'absis i afegint capelles laterals, de tal manera que es van transformar els murs exteriors en pilars, configurant una planta de tres naus. A l'interior es conserva l'antiga escultura de Sant Pere, restaurada i els retaules dels Rubió. Al segle XIX s'eixamplà el temple construïnt el creuer amb cúpula, l'absis actual, la galeria de circumval·lació, la sagristia i una nova façana lateral. Aquesta amb parament d'obra vista i maó manté els trets neorromànics típics dels corrents historicistes de finals del segle XIX i inicis del XX (CASTELL, s.d.). El campanar està construït en diverses fases. Encara que el primer document que parla de l'església és de l'any 986, sembla que alguns elements poden retardar en el temps aquesta cronologia. Margenat i Bel són de l'opinió (BEL, 1981) de que la columna del finestral de dues obertures que es troba damunt del portal de la façana Oest, va ser una reutilització d'una construcció romana, i que segons aquests autors es trobava al mateix emplaçament. La mateixa morfologia de la finestra (amb l'arc de la dreta més estret que el de la esquerra), pot aduir-se com base a la teoria de l'adaptació d'aquesta finestra a un element anterior (BEL, 1981). Es comprova que existeixen uns carreus a la base del campanar que semblen tenir una cronologia més antiga que la resta del parament. Els altars són: del Santíssim Sacrament, de la Verge Maria, del Sant Crist (ROVIRA, 1981c). S'han de destacar els vitralls que son obra de Rafael Solanic, així com també ho son altres escultures i retaules d'interès, com les que es poden veure a l'altar de la Verge de Fàtima o al de Sant Pere, per exemple (RUFÉ, 1987).

Observacions:

També ha aparegut a la plaça Doctor Guardiet ceràmica paleocristiana i un fragment de fust de columna helicoidal similar al que hi ha a la finestra de la façana de l'església (MARGENAT, 1985c). A la rectoria es guarda un escó de final del segle XVIII, provinent de l'església (RUFÉ, 1980), que com altres probablement fos utilitzat com a seient dels fidels

fins arribar l'any 1884, en que es va reformar l'edifici eclesial. Existeix un interessant col·lecció de goigs que es cantaven a la parròquia i a les ermites dels voltants. La majoria són impresos a Barcelona i, altres -del segle XX-, a Rubí per Sebastià Torrella i Sebastià Casanovas (RUFÉ, 1984b). Existeix, recollit de l'arxiu parroquial, un inventari de béns, en que destaquen gran quantitat de teles de valor, una d'elles amb les claus de Sant Pere. S'especifiquen, com a mínim, tres altars, a Sant Pere, a Sant Esteve i a Santa Maria. També destaquen els diversos llibres de la parròquia (ROVIRA, 1981a). A l'arxiu notarial de Terrassa es conserva, datat l'any 1599, el contracte entre el rector de Sant Pere, Miquel Oriol i Antoni-Joan Riquer, obrers parroquials, amb els escultors Francesc i Jaume Rubió, pare i fill de Moià, per realitzar els retaules de l'altar major de Sant Pere (ROVIRA, 1981b). Resulta d'interès la descripció que es fa de l'obra, feta en fusta d'"alba", en la qual s'havien d'esculpir "...deu figures de culte i cinc taulons de relleu amb els pilastres o columnes, i altres coses ..." (ROVIRA, 1981b). El retaule es va acabar l'any 1609 (ROVIRA, 1981b). El pintor de dit retaule fou Joan Bossí, que comença a pintar l'obra a mitjans d'octubre de 1615. Un document de l'any 1624 escrit per Bossí parla de que la seva obra ja havia estat abonada (ROVIRA, 1981b). L'any 1702 es firma el contracte entre l'escultor Francesc Esfil i Jaume Guiranes, rector de la parròquia, Josep Fenes i Serra, Magí Xercavins i Miquel Serrafossà, jurats per a la construcció d'un retaule d'escultura d'un Sant Crist, amb la mateixa alçada i amplada que el retaule del Sant Crist de la vila de Martorell. L'altar va ser beneït l'any 1732, encara que se sap que posteriorment es van fer diverses despeses encaminades a la seva conclusió definitiva (ROVIRA, 1981b). El campanar a més de fer-se servir per als usos propis, també era el lloc que els dies de gran festa es "cremava pólvora" en una mena de focs o foguera. (CASTELL, s.d.). (Continuació bibliografia) RUFÉ I MAJÓ, Miquel (1984a) Les masies de Rubí i la seva gent. Patronat del Museu-Biblioteca de Rubí. RUFÉ I MAJÓ, Miquel (1984b) Els goigs de la parròquia de Sant Pere de Rubí i ermites dels environs. Rubí: Miquel Rufé i Majó. RUFÉ I MAJÓ, Miquel (1992) Retaule de l'Altar Major - s. XVII-. Rubí: Miquel Rufé i Majó. RUFÉ I MAJÓ, Miquel (1993b) La confraria del Roser de Rubí. Rubí: Miquel Rufé i Majó. TURU CREHUERAS, Eulàlia et al. (2000) Rubí a vista de "Rossinyol", Rubricata. Revista Mensual, núm. 2.301, Octubre 2000. S.LI. Rotimprès. VILALTA, Jordi (1982) "Monuments rubinencs que cal conservar", Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 7, pp. 137-142. Rubí: Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. VILALTA, Jordi (1985b) "Noticiari". Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 18, p. 46-52. Rubí: Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. RUFÉ I MAJÓ, Miquel (1997a) Les masies de Rubí i la seva gent. Rubí, Rubricata. El setmanari de Rubí. Caixa de Terrassa.

Història

El primer document que parla de Sant Pere de Rubí és de l'any 986 (ROVIRA, 1981a). Va ser consagrada el dia 28 de febrer, però no se sap l'any (ROVIRA, 1981a). El 1080 apareixer documentat, quan el feudatari del castell de Rubí, Ramon Seniofred fa testament i dona, entre altres llegats, a Sant Pere de Rubí, una peça de terra (BENCOMO et alii, 1986). El primer rector conegut és Guillem, l'any 1154 (ROVIRA, 1981a) o, potser, Rodoard, nom esgrafiat sobre un fris romà de marbre, probablement reutilitzat, com element de suport d'altar i que és al Museu de Rubí. La inscripció diu "Rodoardus Pbr ermes (...)" (MARGENAT, 1995). En el segle XII, l'església ja tenia escrivania pròpia (MARGENAT, 1982a). El 3 d'abril de 1213, es parla de l'altar de la Verge Maria, en un testament de Berenguer de Vilaroc (ROVIRA, 1981c). El 1441 es publicà una crida per reunir calç i teules per les obres de l'església (ROVIRA, 1981a). El 1509 es

va fer inventari de béns de la parròquia i el 1558 un altre (ROVIRA, 1981a). El 1525 s'arribà a una concòrdia per a que en el dia assenyalat cada família enviés una persona per a treballar en l'obra de l'església (ROVIRA, 1981a). L'any 1571 el bisbe de Barcelona, concedí llicència a Joaquim Canals i la seva muller per a construir una sepultura a la nau de l'església, enfront de la capella de Sant Roc. L'any 1571 es va constituir la Confraria del Roser segons butlla firmada a Roma pel Papa Pius V (RUFÉ, 1993b). L'any 1577 es construí la capella del Roser amb el seu altar (ROVIRA, 1981a). El 1585, Pau Camps, pintor barceloní pinta el retaule de la capella. L'altar es cremà l'any 1936 (RUFÉ, 1993b). El retaule major va ser fet entre els anys 1599-1610 i fou col·locat a l'absis, però no quedà lloc per la rectoria, per la qual cosa l'any 1605 s'acordà la construcció d'una de nova a la dreta de l'altar major (ROVIRA, 1981a). El 18 d'abril de l'any 1610 "La universitat de Rubí celebrà consell al cementiri de la parròquia i, l'Honorable Joan-Pere Casanoves feu un llarg i raonat parlament" per demanar als habitants de la població uns delmes o contribució per pagar als escultors Francesc i Jaume Rubió, autors del retaule de l'església (RUFÉ, 1984a; 1997a). El pintor de dit retaule fou Joan Bossí, inicià l'obra a mitjans d'octubre de 1615, i segons un document del 1624 ja se n'havia fet el pagament (ROVIRA, 1981b). L'any 1616 es signà un pacte entre els administradors de la confraria de Sant Sebastià i l'escultor Jaume Rubió per a fer un retaule dedicat al Sant; un any després l'escultor rep 55 lliures (RUFÉ, 1992). Els favors fets per la família de can Pi de Vilaroc a la parròquia, els van permetre poder-se enterrar a la capella de Sant Roc. El 1702 es signa contracte amb l'escultor Francesc Esgil i Jaume Guiranes, per la construcció d'un retaule d'escultura d'un Sant Crist, el qual és beneït el 1732. Segons l'acta redactada en el dia 20 de febrer de 1884, data en que es van inaugurar i beneir les obres d'ampliació del temple, es pot llegir que aquestes havien estat projectades i dirigides per l'arquitecte Adrià Casademunt (ROVIRA, 1981a, MERINO, 1983a). Per l'ampliació es va adquirir una peça de terra que hi havia vorejant l'antic cementiri i encarregant tot seguit els plànols i execució de l'obra. Es va fer una acta que es va enterrar a un metre de profunditat sota l'altar major (ROVIRA, 1981a). L'any 1927, la Sra. Joaquina Elies, vídua de Margenat, va subvencionar els bancs, el sagrari i la custòdia amb motiu de celebrar-se les noces d'argent, del rector Dr. Josep Guardiet (RUFÉ, 1984a; 1997a). Va ser incautada i profanada per les milícies Antifeixistes l'any 1936 (GARCÍA, 1989). L'any 1562 s'esmenten "obres al campanar" deixant entendre que ja estava construït. Altres documents mencionen obres de construcció o reparació durant els segles XVI, XVII i XIX, moment en que es va construir el terrat i, finalment, l'any 1939 en que es modificà el cim i se li donà l'acabat en forma de merlets que es pot veure avui.

Bibliografia

BEL I CANO, Pere A. (1981) "La clau de Sant Pere de Rubí" Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 3, pp. 4-12, Rubí, Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. BENCOMO et alii (1986) BENCOMO, C.; BELTRAN, J.L.; GARCIA, C.; IBÁÑEZ, D.; JORBA, A.; LÓPEZ, F.; MOLINERO, C.; OLLE, J.; PRIETO, A.; PUIG, R.M.; RUFÉ, M.A.; SANTIRSO, M.; YSAS, P. Aproximació a la Història de Rubí. Rubí, Ajuntament de Rubí. BENCOMO I MORA, Carme. (1996) "Rubí a l'Edat Moderna: una síntesi general", Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 40, p. 325-339. Rubí: Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. CASTELL ROCABRUNA, Natàlia (s.d.) Recorregut històric per la ciutat de Rubí, Rubí, El Castell - Ecomuseu Urbà, document mecanografiat. GARCÍA I MAJÓ, Lluís (1989) "Que passà a Rubí durant la Guerra?". Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 32, p. 43-48. Rubí: Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. GARCÍA I MAJÓ, Lluís (1995) "Sant Pere de Rubí a l'època baix-medieval; segles XII, XIII, XIV i XV", Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 39,

p. 309-318. Rubí: Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. GAVÍN I BARCELÓ, Josep Maria (1989) Inventari d'esglèsies. Vallès Occidental. 22. Barcelona, Arxiu Gavín - Editorial Pòrtic. JORBA I VALLS, M. Àngels (1989) "El finestral pre-romànic de l'església de Sant Pere de Rubí" XXXII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos, Vol. I, pp. 163-170, Rubí: Fundació Museu Biblioteca de Rubí - Centre d'Estudis Rubinencs. MARGENAT, Francesc (1982a) "Notes històriques del Rubí medieval (ss. IX-XV)" Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 6, pp. 119-120, Rubí, Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. MARGENAT I RIBAS, Francesc (1985c) "El problemàtic origen de la parròquia de Sant Pere de Rubí (II)". Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 18, p. 27-45. Rubí: Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. MARGENAT I RIBAS, Francesc (1995) "Rubí a l'època alt-medieval", Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 39, p. 297-308. Rubí: Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. MERINO, Joan Miquel (1982) "Sant Pere de Rubí a través de la documentació antiga dels segles X, XI, XII i XIII", Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 6, pp. 114-118, Rubí, Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. MERINO, Joan Miquel (1983a) "Sant Pere de Rubí", Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 8, pp. 154-162. Rubí: Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. MERINO, Joan Miquel (1983b) " Sant Pere de Rubí a través de la documentació antiga, dels segles X, XI, XII i XIII", Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 10, pp. 191-210. Rubí: Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. PLA ESPECIAL (s.d.). Pla Especial i Catàleg del Patrimoni Arquitectònic de Rubí. Document mecanografiat. PRAT, Josep (1999) "Rubí. Passat, present i futur d'una ciutat jove i dinàmica" Rubí. Guia Local. Pp. 6-10, Ed. Hermes Comunicacions S.A. ROVIRA, Lurdes (1981a) "Parròquia de Sant Pere de Rubí sobre apunts de Josep Serra (I)" Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 1, pp. 12-20, Rubí, Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí ROVIRA, Lurdes (1981b) "Parròquia de Sant Pere de Rubí sobre apunts de Josep Serra (II)" Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 2, pp. 10-11, Rubí, Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. ROVIRA, Lurdes (1981c) "Parròquia de Sant Pere de Rubí sobre apunts de J. Serra (III)". Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 3, p. 14-15, Rubí, Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. ROVIRA, Lurdes (1982a) "Parròquia de Sant Pere de Rubí sobre apunts de J. Serra (IV)". Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 4, p. 9-11, Rubí, Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. RUFÉ I MAJÓ, Miquel (1980) En escó a ... l'església. Rubí: Miquel Rufé i Majó.

